

Informacija o usvajanju

Odluke broj 1/2025 Zajedničkog komiteta osnovanog Sporazumom o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske kojom se zamjenjuje Protokol II uz Sporazum o slobodnoj trgovini koji se odnosi na definiciju pojma “proizvodi sa porijeklom” i metode administrativne saradnje

Podgorica, novembar 2025. godine

Uvod

Sporazum o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske (FTA) potpisan je 26. novembra 2008, i isti je stupio na snagu 1. marta 2010. (*Zakon o potvrđivanju Sporazuma o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske – „Službeni list Crne Gore – Međunarodni ugovori”, broj 03/2009 od 31. jula 2009*). Pomenutim Sporazumom definisan je pristup tržištu roba i obje strane su ukinule carine na uvoz industrijskih proizvoda, ali i za manji dio poljoprivrednih proizvoda.

U kontekstu FTA sa Republikom Turskom, u cilju dodatne liberalizacije, kroz pregovarački proces, strane su dogovorile dodatne koncesije za poljoprivredne proizvode (Protokol I), kao i prošireni obuhvat Sporazuma (pored pristupa tržištu roba) i na trgovinu uslugama kroz Protokol III (protokoli su potpisani 17. jula 2019) – *Zakon o potvrđivanju Protokola I Sporazuma o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske i Protokola III o trgovini uslugama Sporazuma o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske objavljen je u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori”, broj 06/2021 od 31. decembra 2021.* (stupio na snagu 1. jula 2022).

Vezano za Odluku broj 1/2025 Zajedničkog komiteta osnovanog Sporazumom o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske, kojom se zamjenjuje Protokol II uz Sporazum o slobodnoj trgovini koji se odnosi na definiciju pojma „proizvodi sa porijeklom” i metode administrativne saradnje (Odluka broj 1/2025), u dijelu osnovnog teksta Sporazuma, treba imati u vidu da član 22 upućuje na Protokol II, i isti je u direktnoj vezi s implementacijom samog FTA. Takođe, u kontekstu ove Odluke, treba imati u vidu da se sa Republikom Turskom trenutno primjenjuju pravila porijekla po osnovu *Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu* (PEM Konvencija) iz 2012, i u ovom dijelu posebno je bitno naglasiti da FTA ne predviđa vezu sa izmijenjenim PEM pravilima, i u tom smislu se ukazuje na značaj usvajanja iste.

Informacija, pored već prethodno datog kratkog osvrta na FTA sa Republikom Turskom, obuhvata i obrazloženje pravila porijekla roba i aktuelni zakonodavni okvir, informacije od značaja za Odluku broj 1/2025 i vezu sa PEM Konvencijom, SSP-om i sporazumima o slobodnoj trgovini, kao i osnovna pitanja koja su regulisana ovom Odlukom.

Pravila porijekla roba i aktuelni zakonodavni okvir

Crna Gora primjenjuje „*nepreferencijalna*” i „*preferencijalna*” pravila porijekla roba. „*Nepreferencijalna*” pravila porijekla roba su skup pravila koja se koriste za utvrđivanje zemlje porijekla robe u situacijama kada se ne primjenjuju trgovinske povlastice u okviru sporazuma o slobodnoj trgovini – FTA. S druge strane, primjenom „*preferencijalnih*” pravila u carinskom postupku obezbjeđuje se povoljniji tretman po osnovu FTA (npr. niža carinska stopa/nulta, kovota i dr.), i ista se utvrđuju na osnovu: pojedinačnih bilateralnih pravila, PEM Konvencije ili jednostranih (unilateralnih) preferencijala kakav je npr. opšti sistem povlastica – GSP („*Generalized System of Preferences*”).

U odnosu na bilateralna pravila porijekla (po osnovu FTA sa Republikom Turskom koji je stupio na snagu 2010), tokom 2017. nadležni organi Crne Gore i Republike Turske dogovorili su i usaglasili nova pravila porijekla, i ista su definisana *Odlukom broj 1/2017 Zajedničkog komiteta osnovanog Sporazumom o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske*

(Odluka broj 1/2017). Pomenuta Odluka je potpisana 20. decembra 2017. (objavljena u „Službenom listu CG – Međunarodni ugovori Crne Gore“, broj 11/18 od 19. novembra 2018). Odluka broj 1/2017 je stupila na snagu 1. juna 2021, i istom je do tada uspostavljeni bilateralni sistem pravila porijekla zamijenjen multilateralnim okvirom (tj. uspostavljen je pravni osnov za primjenu PEM Konvencije).

Podsjećamo da je PEM Konvencija međunarodni ugovor koji propisuje jedinstveni set pravila porijekla robe, tj. definiše multilateralni okvir identičnih pravila porijekla. Sve PEM ugovorne strane, u međusobno zaključenim FTA, obavezale su se da za potrebe primjene pravila porijekla primjenjuju odredbe Konvencije. Cilj PEM Konvencije je, prije svega, da se prevaziđu poteškoće u upravljanju postojećom mrežom bilateralnih protokola/aneksa o pravilima porijekla, i to na način što se bilateralni sistem pravila definiše kroz multilateralni okvir. U skladu sa pomenutim, pravila porijekla robe su izuzetno važna „alatka“ u olakšavanju trgovine i u direktnoj su vezi sa implementacijom ovih sporazuma. Značaj PEM Konvencije je utoliko veći imajući u vidu da se primjenjuje na teritoriji 25 ugovornih strana: Evropske unije (računa se kao 1 ugovorna strana), EFTA zemalja (4), potpisnica Barselona procesa¹ (10), zemalja učesnica u procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji² (6), Kraljevine Danske u ime Farskih ostrva, Republike Moldavije, Gruzije i Ukrajine.

Kada je u pitanju Crna Gora, PEM Konvencija – *Zakon o potvrđivanju Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu robe* – objavljena je u „Službenom listu CG – Međunarodni ugovori“, broj 7/2012 od 8. juna 2012. Crna Gora je dostavila instrument pristupanja depozitaru Konvencije 2. jula 2012. i ista je stupila na snagu 1. septembra 2012. (od kada se i primjenjuje). Republika Turska je dostavila instrument pristupanja depozitaru 4. decembra 2013, i u odnosu na Republiku Tursku Konvencija je u primjeni od 1. februara 2014.

U skladu sa pomenutim, kada je u pitanju PEM Konvencija, a vezano za Crnu Goru, Konvencija je značajna i u kontekstu EU integracija, i to ne samo u dijelu SSP-a, već i uspostavljanja veze sa sporazumima o slobodnoj trgovini, i u tom smislu i FTA sa Republikom Turskom. Treba imati u vidu da EK – *Generalni direktorat za poreze i carinsku uniju (DG TAXUD)*, između ostalog, obavlja funkciju predsjedavajućeg i Sekretarijata Konvencije i prati implementaciju.

Informacije od značaja za Odluku broj 1/2025 i veza Odluke broj 1/2025 sa PEM Konvencijom, SSP-om i sporazumima o slobodnoj trgovini

Predmet Odluke broj 1/2025 su pravila porijekla i metode administrativne saradnje, s ciljem vezivanja Sporazuma sa Republikom Turskom sa revidiranom PEM Konvencijom. U ovom dijelu treba imati u vidu modernizaciju i dalje pojednostavljenje pravila o preferencijalnom porijeklu sadržanih u izmijenjenoj PEM Konvenciji.

Podsjećamo da su strane ugovornice PEM-a pristupile sveobuhvatnoj reviziji prethodnog teksta Konvencije (iz 2012). Izmjenama Konvencije, između ostalog, postignuti su sljedeći ciljevi: Povećana fleksibilnost primjene pravila o porijeklu u brojnim sektorima, što će izvoznici koji su članice PEM-a omogućiti lakše ispunjavanje pravila; Uvođenje mjera za olakšavanje trgovine poput pune kumulacije (mogućnost podjele proizvodnih operacija između

¹ Narodna Demokratska Republika Alžir, Arapska Republika Egipat, Država Izrael, Hašemitska Kraljevina Jordan, Republika Liban, Kraljevina Maroko, Arapska Republika Sirija, Republika Tunis, PLO u korist Palestinskih vlasti Zapadne Obale i Pojasa Gaze, Republika Turska.

² Crna Gora, Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Republika Srbija i Kosovo.

nekoliko zemalja); Izmjene odredbi vezano za povraćaj carine za uvoz komponenata iz zemalja koje nijesu članice PEM-a. Na ovaj način izbjegavaju se greške nastale zbog složenih pravila porijekla robe, ali i olakšava se rad carinskih organa/službi. U kontekstu izmjena Konvencije, ugovorne strane su na sastanku Zajedničkog komiteta PEM-a podržale izmijenjeni tekst, i kao zajednički datum implementacije (za sve ugovornice) dogovorile 1. januar 2025.

U cilju implementacije pomenute obaveze, Zaključkom Vlade broj 08-053/23-5355/2 Vlada je utvrdila *Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje izmjena Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla*. Takođe, Vlada je 5. decembra 2024. (veza: Zaključak broj 10-053/24-6710/2) utvrdila Predlog zakona, dok je Skupština 10. jula 2025. donijela *Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla („Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 8/2025)*. Istim je implementirana izmijenjena PEM Konvencija.

Međutim, kako sve PEM ugovorne strane nijesu bile u mogućnosti da otpočnu primjenu izmijenjene PEM Konvencije (od 1. januara 2025), strane PEM Zajedničkog komiteta su 12. decembra 2024. usvojile dvije odluke. Pomenute odluke su objavljene u službenim listovima EU, serije L, broj 6 i broj 7 od 9. januara 2025, i to:

- *Odluka broj 1/2024 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 12. decembra 2024. o izmjeni Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta u pogledu upotrebe elektronski izdatih uvjerenja o kretanju robe u okviru Konvencije koja se primjenjuje od 1. januara 2025 (Odluka broj 1/2024)* – Odnosi se na upotrebu elektronski izdatih uvjerenja o kretanju robe između PEM ugovornih strana.

- *Odluka broj 2/2024 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 12. decembra 2024. o izmjeni Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta kako bi se uključile prelazne odredbe u izmjene Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla koja se primjenjuje od 1. januara 2025 (Odluka broj 2/2024)* – Kako izmijenjena PEM Konvencija nije sadržala prelazne odredbe, a koje su bile neophodne zbog velikog broja ugovornih strana i složenih nacionalnih procedura, donijeta je Odluka broj 2/2024 s ciljem uvođenja prelaznih odredbi u izmijenjenu PEM Konvenciju. Naime, treba imati u vidu da je, shodno tački 8 Odluke broj 2/2024, definisano da su ugovorne strane saglasne da su prelazne odredbe tehničke prirode i da ih treba primjenjivati što je prije moguće. Ovo posebno jer se istim ne mijenjaju pravila porijekla već se omogućava: 1. Paralelna primjena (Konvencije iz 2012. i izmijenjene Konvencije); 2. Propusnost između dva seta pravila; 3. Privremena primjena od 1. januara 2025. i definiše ograničena primjena Odluke (na vremenski period 1. januar – 31. decembar 2025) – za sve ugovorne strane.

Treba imati u vidu da, primarno, odredbe ove Odluke imaju za cilj nastavak nesmetane implementacije već uspostavljene dijagonalne kumulacije, s obzirom na značajne interese poslovne zajednice. Primjena Odluke broj 2/2024 (za PEM ugovorne strane) bila je od posebnog značaja, imajući u vidu da je paralelna primjena konvencija moguća zaključno sa 31. decembrom 2025, kada PEM Konvencija iz 2012. prestaje da važi, i od kada će se primjenjivati samo izmijenjena Konvencija. (Napomena: Vlada je usvojila *Informaciju o implementaciji Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima*

porijekla i njenim izmjenama. Istom je, između ostalog, dostavljena detaljna informacija u odnosu na pomenute dvije odluke i dogovorena – veza: Zaključak broj 10-053/25-260/3).

U skladu sa gore pomenutim, kada su u pitanju FTA koje Crna Gora primjenjuje, u kontekstu PEM Konvencije, značajno je napomenuti da su FTA (osim u slučaju Ukrajine i Ruske Federacije) već vezani za PEM Konvenciju. Naime, u cilju stvaranja prvo uslova za jedinstveni početak primjene prelaznih (tranzicionih) pravila porijekla, ista su stupila na snagu s EU, EFTA i CEFTA 2006, i to:

- Izmjene Protokola o porijeklu robe i „metodama administrativne saradnje” u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između Crne Gore i EU, usvajanjem od 9. februara 2022. Odluke broj 1/2022 Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje Crne Gore i EU (stupila na snagu 9. februara 2022);
- Izmjene i dopune sporazuma o slobodnoj trgovini sa EFTA zemljama – 1. marta 2022. (nakon okončane ratifikacione procedure, Zakon je objavljen u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori” broj 7/2021);
- U odnosu na CEFTA 2006, sve CEFTA strane su okončale nacionalne procedure ratifikacije Odluke Zajedničkog komiteta broj 1/2021, pa je 1. februara 2023. otpočela primjena tranzicionih PEM pravila (Vlada Crne Gore je 2021. donijela Odluku broj 1/2021, i ista je objavljena u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori” broj 1/2022).

Pobrojane strane su, kroz izmjene sporazuma, predvidjele punu kumulaciju i za tekstil i tekstilne proizvode. Podsjećamo da je Vlada do pune implementacije izmijenjene Konvencije, tj. okončanja ratifikacione procedure, privremeno prihvatila primjenu revidirane PEM Konvencije (Zaključak broj: 08-053/23-5355/2). S tim u vezi, a u odnosu na prethodno već uspostavljeni zakonodavni okvir, primjena izmijenjenih pravila porijekla (tj. izmijenjene Konvencije), sada više ne na tranzicionoj osnovi, otpočeta je od 1. januara 2025. u okviru SSP, Sporazuma CEFTA 2006 i s EFTA zemljama. Takođe, treba imati u vidu i da izmjene FTA, u okviru pomenutih ugovornih strana, sadrže tzv. dinamični link sa ciljem primjene ne samo PEM/izmijenjene Konvencije, već i svih njenih naknadnih odnosno eventualno budućih izmjena.

Podsjećamo da se sa Republikom Turskom trenutno primjenjuju PEM pravila porijekla iz 2012, kao i da aktuelni FTA sa Republikom Turskom ne predviđa vezu sa izmijenjenim PEM pravilima, i u tom smislu od posebnog značaja je usvajanje Odluke broj 1/2025. Takođe, značaj „vezivanja” prepoznat je i u dokumentu DG TAXUD-a broj 3747268/24-EN/FR, gdje je u matrici dijagonalne kumulacije porijekla u PEM zoni FTA sa Republikom Turskom označen kao sporazum koji je potrebno vezati za izmijenjenu Konvenciju.

Osnovna pitanja koja su regulisana Odlukom broj 1/2025

Usvajanje Odluke broj 1/2025 je od posebnog značaja jer je u direktnoj vezi sa: Ekonomskim interesima koji proizilaze iz benefita harmonizovanih pravila o preferencijalnom porijeklu robe, ali i implementacijom izmijenjene Konvencije; Već uspostavljenom vezom, u okviru crnogorskog zakonodavnog okvira, sa izmijenjenom Konvencijom (prethodno već detaljno obrazloženo); Strateškom opredijeljenošću Crne Gore ka EU integracijama; Pravilima Svjetske trgovinske organizacije.

Treba imati u vidu i da je kao osnova za izradu pomenute Odluke, korišćen mode predloženi od strane *DG TAXUD-a*, a koji je prilagođen aktuelnom Sporazumu (dokument u prilogu), ali i da se usvajanjem Odluke broj 1/2025 osigurava:

1. Uspostavljanje zone kumulacije porijekla robe zasnovane na izmijenjenim PEM pravilima (imajući u vidu da se sa Republikom Turskom trenutno primjenjuju PEM pravila porijekla iz 2012. godine, kao i da aktuelni FTA ne predviđa vezu sa izmijenjenim PEM pravilima);
2. Da pravila porijekla budu vezana za sve eventualne buduće izmjene Konvencije kroz tzv. dinamični link (bez potrebe za izmjenom FTA sa Republikom Turskom u ovom dijelu) - već definisano kroz ostale FTA;
3. Puna kumulacija i za tekstil i tekstilne proizvode (pomenuto je već definisano SSP-om, sporazumima sa CEFTA 2006 stranama i EFTA zemljama).

Protokol II (uz FTA sa Republikom Turskom) se zamjenjuje tekstom navedenim u Aneksu ove odluke. Takođe, u skladu sa gore pomenutim, u Aneksu, u članu 1, se navodi da se za potrebe sprovođenja Sporazuma primjenjuju Prilog I i odgovarajuće odredbe Priloga II PEM Konvencije, a kako je to posljednji put izmijenjena, dopunjena i objavljena u Službenom listu EU. Takođe, Aneks predviđa da se sva upućivanja na "odgovarajući sporazum" u Prilogu I i na odgovarajuće odredbe Priloga II PEM Konvencije smatraju upućivanjima na FTA sa Republikom Turskom.

Ova odluka se primjenjuje od 1. januara 2025. godine, čime će se, shodno odgovarajućim odredbama Priloga I izmijenjene PEM Konvencije, omogućiti retroaktivno izdavanje i prihvatanje dokaza o porijeklu robe. Ovo rješenje omogućava nesmetan nastavak primjene dijagonalne kumulacije porijekla u PEM zoni, obzirom da je isto predviđeno rješenjem Komiteta za carinsku saradnju EU – Republika Turska, kao i u okviru FTA Republike Turske sa ostalim CEFTA stranama, ali i EFTA državama. Pored činjenice da je navedeno već obuhvaćeno i u okviru EU, posebno treba imati u vidu interese poslovne zajednice za nastavkom primjene dijagonalne kumulacije porijekla i postojećih trgovinskih aranžmana u cijeloj PEM zoni.

U cilju uspostavljanja veza sa svim izmjenama PEM Konvencije i odlukama PEM Zajedničkog komiteta, ali i imajući u vidu vremensku ograničenost Odluke 2/2024 (PEM Zaključnog komiteta), kao i da zaključno sa 31. decembrom 2025. prestaje da važi PEM Konvencija iz 2012. (kako je to definisano Aneksom Odluke 2/2024, odnosno članom 42 stav 1 Priloga I izmijenjene PEM Konvencije), od kada će se primjenjivati samo izmijenjena Konvencija, predlažemo da, u skladu sa članom 10 Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Službeni list Crne Gore“, broj 77/2008), Vlada Crne Gore prihvati privremenu primjenu pune Odluke broj 1/2025, retroaktivno od 1. januara 2025. do okončanja nacionalnih procedura.

Podsjećamo da član 10 Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora propisuje da: „*Delegacija Crne Gore može, u izuzetnim slučajevima, a po posebnom odobrenju Vlade, prihvatiti odredbu u međunarodnom ugovoru kojom se utvrđuje da će se taj ugovor ili pojedine njegove odredbe privremeno primjenjivati prije njegovog stupanja na snagu. Privremena primjena prestaje ako Crna Gora odluči da ne postane strana tog međunarodnog ugovora i kad tu svoju odluku notifikuje ostalim subjektima međunarodnog prava između kojih se ugovor privremeno primjenjuje.*” Ovo je posebno važno imajući u vidu da, u slučaju da se nacionalne

procedure obiju strana ne okončaju do 31. decembra 2025. godine, primjenjivala bi se samo bilateralna kumulacija definisana, i na taj način bi bila prekinuta veza sa PEM Konvencijom.

Naime, i pored činjenice da je proces usaglašavanja otpočeo prije više od godinu dana, a imajući u vidu značajne izmjene u okviru Zajedničkog komiteta PEM-a (prethodno detaljno obrazloženo), Odluka broj 1/2025 sa pripadajućim Aneksom je na ekspertskom nivou usaglašena zaključno sa septembrom 2025. Kada je u pitanju Republika Turska, u kontekstu izmjena sporazuma koje se odnose na pravila porijekla i izmijenjenu PEM Konvenciju, gotovo isti status je i sa ostalim ugovornim stranama PEM-a.

Pored odredbi koje su već definisane kroz FTA, za implementaciju Odluke nadležna je Uprava carina, a na osnovu *Carinskog zakona* („Službeni list Crne Gore“, broj 86/2022) i *Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti* („Službeni list Crne Gore“, broj 26/2023, 97/2023 i 104/2025).

Prilog:

- *Odluka broj 1/2025 Zajedničkog komiteta osnovanog Sporazumom o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske kojom se zamjenjuje Protokol II uz Sporazum o slobodnoj trgovini koji se odnosi na definiciju pojma "proizvodi sa porijeklom" i metode administrativne saradnje*
- *Decision No 1/2025 of the Joint Committee established by the Free Trade Agreement between Montenegro and the Republic of Türkiye replacing Protocol II to the Free Trade Agreement concerning the definition of the concept of "originating products" and methods of administrative cooperation*

ODLUKA BROJ 1/2025
ZAJEDNIČKOG KOMITETA

osnovanog

Sporazumom o slobodnoj trgovini između
Crne Gore i Republike Turske

kojom se zamjenjuje Protokol II uz Sporazum o slobodnoj trgovini koji se odnosi na
definiciju pojma “proizvodi sa porijeklom” i metode administrativne saradnje

Zajednički komitet,

Imajući u vidu Sporazum o slobodnoj trgovini između Crne Gore i Republike Turske, potpisan u Istanbulu 26. novembra 2008. godine (u daljem tekstu: “Sporazum”), a posebno član 3 Protokola II koji se odnosi na definiciju pojma “proizvodi sa porijeklom” i metode administrativne saradnje,

S obzirom da:

- (1) Član 22 Sporazuma upućuje na Protokol II tog Sporazuma (“Protokol II”), koji propisuje pravila porijekla.
- (2) Član 3 Protokola II predviđa da Zajednički komitet koji je osnovan članom 28 Sporazuma može odlučiti da izmijeni odredbe Protokola II.
- (3) Regionalna konvencija o pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla¹ (“Konvencija”) ima za cilj da zamijeni postojeći bilateralni sistem pravila porijekla uspostavljenih u bilateralnim sporazumima o slobodnoj trgovini zaključenih između ugovornih strana Konvencije multilateralnim okvirom, bez ugrožavanja principa utvrđenih u tim bilateralnim sporazumima.

¹ Sl. list EU L54, 26.02.2013, str. 4

- (4) Crna Gora i Republika Turska su potpisale Konvenciju 15. juna 2011. godine, odnosno 4. novembra 2011. godine.
- (5) Crna Gora i Republika Turska su dostavile svoje instrumente pristupanja depozitaru Konvencije 2. jula 2012 .godine, odnosno 4. decembra 2013. godine. Shodno tome, primjenom člana 10(3) Konvencije, ista je stupila na snagu u odnosu na Crnu Goru 1.septembra 2012. godine i u odnosu na Republiku Tursku 1. februara 2014. godine.
- (6) Protokol II zamijenjen je novim protokolom koji se poziva na Konvenciju, Odlukom broj 1/2017 Zajedničkog komiteta predviđenog članom 28 Sporazuma, u skladu sa čl. 34 i 35 Sporazuma.
- (7) Konvencija je izmijenjena Odlukom broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine.²
- (8) Protokol II stoga treba zamijeniti novim protokolom koji sadrži dinamično pozivanje na Konvenciju, kako bi se uvijek pozivao na najnoviju važeću verziju Konvencije,

JE ODLUČIO SLEDEĆE:

Član 1

Protokol II se zamjenjuje tekстом navedenim u Aneksu ove odluke.

² Sl. list EU L, 2024/390, 19.02.2024.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom prijema poslednjeg pisanog obavještenja, diplomatskim putem, kojim se Strane međusobno obavještavaju o ispunjenju svojih unutrašnjih procedura.

Ova odluka se primjenjuje od 1. januara 2025. godine.

Sačinjeno u ...,

Za

Vladu Crne Gore

Za

Vladu Republike Turske

ANEKS

“Protokol II

koji se odnosi na definiciju pojma "proizvodi sa porijeklom" i metode administrativne saradnje

Član 1

Pravila porijekla

1. Za potrebe sprovođenja Sporazuma, primjenjuju se Prilog I i odgovarajuće odredbe Priloga II Regionalne konvencije o pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla¹ („Konvencija”), kako je poslednji put izmijenjena i dopunjena i objavljena u *Službenom listu Evropske unije*.
2. Sva upućivanja na “odgovarajući sporazum” u Prilogu I i na odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije smatraju se upućivanjima na ovaj Sporazum.

Član 2

Rješavanje sporova

1. Ako u vezi sa postupcima provjere iz čl. 34 i 35 Priloga I Konvencije nastanu sporovi koji se ne mogu riješiti između carinskih organa koji zahtijevaju provjeru i carinskih organa odgovornih za vršenje te provjere, ti se sporovi podnose Zajedničkom komitetu iz člana 28 Sporazuma.
2. U svim slučajevima, rješavanje sporova između uvoznika i carinskih organa države uvoznice vrši se po zakonodavstvu te države.

Član 3

Izmjene i dopune Protokola

Zajednički komitet iz člana 28 Sporazuma, u skladu sa čl. 34 i 35 Sporazuma, može donijeti odluku o izmjenama i dopunama ovog Protokola.

¹ Sl. list EU L54, 26.02.2013, str.4

Član 4

Povlačenje iz Konvencije

1. Ukoliko bilo Crna Gora ili Republika Turska dostave obavještenje, u pisanoj formi depozitaru Konvencije, o svojoj namjeri da istupe iz Konvencije u skladu sa članom 9, Crna Gora i Republika Turska će odmah započeti pregovore o pravilima porijekla u cilju sprovođenja Sporazuma.
2. Do stupanja na snagu tih novoutvrđenih pravila porijekla, pravila porijekla iz Priloga I i, prema potrebi, odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije koji su primjenjivi u trenutku istupanja će nastaviti da se primjenjuju na Sporazum. Međutim, od trenutka istupanja, pravila porijekla iz Priloga I i, prema potrebi, odgovarajuće odredbe Priloga II Konvencije će se tumačiti tako da omoguće bilateralnu kumulaciju samo između Crne Gore i Republike Turske.”.

**DECISION NO 1/2025
OF THE JOINT COMMITTEE**

established by

**the Free Trade Agreement between
Montenegro and the Republic of Türkiye**

**replacing Protocol II to the Free Trade Agreement concerning the definition
of the concept of "originating products" and methods of administrative cooperation**

The Joint Committee,

Having regard to Free Trade Agreement between Montenegro and the Republic of Türkiye, signed in İstanbul on 26 November 2008 (hereinafter referred to as “the Agreement”), and in particular Article 3 of Protocol II thereto concerning the definition of the concept of "originating products" and methods of administrative cooperation,

Whereas:

- (1) Article 22 of the Agreement, refers to Protocol II to that Agreement ("Protocol II"), which lays down the rules of origin.
- (2) Article 3 of Protocol II provides that the Joint Committee provided for in Article 28 of the Agreement may decide to amend the provisions of Protocol II.
- (3) The Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin¹ ('the Convention') aims to transpose the existing bilateral systems of rules of origin established in bilateral free trade agreements concluded among the Contracting Parties to the Convention into a multilateral framework, without prejudice to the principles laid down in those bilateral agreements.

¹ OJ EU L 54, 26.2.2013, p. 4.

- (4) Montenegro and the Republic of Türkiye signed the Convention on 15 June 2011 and 4 November 2011, respectively.
- (5) Montenegro and the Republic of Türkiye deposited their instruments of acceptance with the depositary of the Convention on 2 July 2012 and 4 December 2013, respectively. Consequently, and in accordance with Article 10(3) of the Convention, the Convention entered into force in relation to Montenegro on 1 September 2012 and in relation to the Republic of Türkiye on 1 February 2014, respectively.
- (6) Protocol II was replaced by a new protocol making reference to the Convention, by Decision No. 1/2017 of the Joint Committee provided for in Article 28 of the Agreement, in accordance with Articles 34 and 35 of the Agreement.
- (7) The Convention was amended by Decision No 1/2023 of the Joint Committee of the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean Preferential Rules of Origin of 7 December 2023.²
- (8) Protocol II should therefore be replaced by a new protocol to include a dynamic reference to the Convention, so as to refer always to the latest version of the Convention in force,

HAS DECIDED AS FOLLOWS:

Article 1

Protocol II shall be replaced by the text set out in the Annex to this Decision.

² OJ EU L, 2024/390, 19.02.2024

Article 2

This Decision shall enter into force on the day of the receipt of the last written notification through diplomatic channels, by which the Parties inform each other of the completion of their internal requirements.

This decision shall apply as of January 1, 2025.

Done at ...,

For the
Government of Montenegro

For the
Government of the Republic of Türkiye

ANNEX

“Protocol II

concerning the definition of the concept of 'originating products' and methods of administrative cooperation

Article 1

Rules of origin

1. For the purpose of implementing the Agreement, Appendix I and the relevant provisions of Appendix II to the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin¹ ("the Convention"), as last amended and published in the *Official Journal of the European Union*, shall apply.
2. All references to the "relevant agreement" in Appendix I and in the relevant provisions of Appendix II to the Convention shall be construed so as to mean the Agreement.

Article 2

Dispute settlement

1. Where disputes arise in relation to the verification procedures set out in Articles 34 and 35 of Appendix I to the Convention that cannot be settled between the customs authorities requesting the verification and the customs authorities responsible for carrying out that verification, they shall be submitted to the Joint Committee provided for in Article 28 of the Agreement.
2. In all cases, the settlement of disputes between the importer and the customs authorities of the importing country shall take place under the legislation of that country.

Article 3

Amendments to the Protocol

The Joint Committee provided for in Article 28 of the Agreement, in accordance with Articles 34 and 35 of the Agreement, may decide to amend the provisions of this Protocol.

¹ OJ EU L 54, 26.2.2013, p. 4.

Article 4

Withdrawal from the Convention

1. Should either the Republic of Türkiye or Montenegro gives notice in writing to the depositary of the Convention of their intention to withdraw from the Convention according to Article 9 thereof, the Republic of Türkiye and Montenegro shall immediately enter into negotiations on rules of origin for the purpose of implementing the Agreement.
2. Until the entry into force of such newly negotiated rules of origin, the rules of origin contained in Appendix I and, where appropriate, the relevant provisions of Appendix II to the Convention, applicable at the moment of withdrawal, shall continue to apply to the Agreement. However, from the moment of withdrawal, the rules of origin contained in Appendix I and, where appropriate, the relevant provisions of Appendix II to the Convention shall be construed so as to allow bilateral cumulation only between the Republic of Türkiye and Montenegro.”.